

علوم انسانی ترازا انقلاب

علوم، جذب افراد مستعد و با انگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامه‌ها و روش‌های آموزشی، ارتقای کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی و ترویج نظریه‌پردازی، نقد و آزاداندیشی ممکن می‌شود که جشنواره فارابی به عنوان معتبرترین رویداد علمی کشور در حوزه علوم انسانی درصدد است که به تحول در علوم انسانی سرعت بخشیده و خود ایفاگر نقشی مهم در این زمینه باشد. همان‌طور که مقام معظم رهبری تأکید دارند عقب‌ماندگی در حوزه علوم انسانی باید جبران شود: «در زمینه علوم انسانی عقیم، دوستان که درباره علوم انسانی صحبت کردند، بدرستی روی اهمیت علوم انسانی، حتی در صنعت، تکیه کردند... علوم انسانی بسیار مهم است. تحول در علوم انسانی که به دلایل بسیار یک امر لازم و ضروری است، نیاز دارد به جوشی از درون و حمایتی از بیرون. خوشبختانه جوش از درون امروز هست. من می‌بینم [گزارش کارها]، هم در شورای عالی انقلاب فرهنگی -همین شورای تحول و دوستانی که در آنجا مشغول کارند- هم در خود دانشگاه‌ها، هم آنطور که امروز ملاحظه کردید [در صحبت] بعضی از دوستانی که درباره علوم انسانی صحبت کردند، نشان دهنده این است که این جوشش درونی در درون دانشگاه‌ها آن هم از سوی فرزندان و از سوی انسان‌های دانشمند، وجود دارد؛ حمایت از بیرون هم باید وجود داشته باشد -حمایت گوناگون- که یکی از مصادیق این حمایت، تبعیت دانشگاه و وزارت از مصوبات شورای تحول است. (۱۳/۰۴/۱۳۹۴) بیانات در دیدار با دانشجویان»

و مبانی متعارض با مبانی قرآنی و اسلامی بنا شده است. علوم انسانی غرب مبتنی بر جهان بینی دیگری است؛ مبتنی بر فهم دیگری از عالم آفرینش است و غالباً مبتنی بر نگاه مادی است. خب، این نگاه، نگاه غلطی است؛ این مبنا، مبنا غلطی است.» در بیانات رهبر معظم انقلاب برای تحول در علوم انسانی باید آموزه‌های غیروحياني که در حال حاضر بر آموزه‌های غیروحياني استوار است، مبتنی بر آموزه‌های اسلامی شود برای تحقق این امر، کشور نیازمند نظریه‌پردازی است. تحول و ارتقای علوم انسانی با تقویت جایگاه و منزلت این

خودمان را بی‌نیاز بدانیم - نه، برخی از علوم انسانی ساخته و پرداخته غربی‌ها است؛ در این زمینه کار کردند، فکر کردند، مطالعه کردند، از آن مطالعات باید استفاده کرد - حرف این است که مبنا علوم انسانی غربی، مبنا غیرالهی است، مبنا مادی است، مبنا غیر توحیدی است؛ این با مبانی اسلامی سازگار نیست، با مبانی دینی سازگار نیست.» ایشان در سخنان دیگری به مبانی علوم انسانی غرب پرداخته و می‌فرمایند: «من درباره علوم انسانی گلابه‌ای از مجموعه‌های دانشگاهی کردم - بارها، این اواخر هم همین جور - ما علوم انسانی مان بر مبادی

چرایی ضرورت تحول در علوم انسانی

تحول در علوم انسانی هم مطالبه رهبر انقلاب اسلامی است و هم اینکه جامعه ایران برای عبور از موانع پیشرفت و توسعه به این تحول نیازمند است. مقام معظم رهبری سال ۱۳۹۳ در دیدار با استادان دانشگاه‌های کشور به ضرورت تحول در علوم انسانی اشاره کردند و فرمودند: «حقیقتاً ما نیازمند آن هستیم که یک تحول بنیادین در علوم انسانی در کشور به‌وجود بیاید. این به معنای این نیست که ما از کار فکری و علمی و تحقیقی دیگران

یادداشت

تحول در علوم انسانی

پیشرفت همه جانبه کشور و مقصد نهایی آن یعنی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی نماید. جشنواره بین‌المللی فارابی با درک ضرورت تحول در علوم انسانی و نقش بنیادی علوم انسانی اسلامی و بومی در پیشرفت ایران و تمدن‌سازی اسلامی، رسالت خود را متمرکز بر شناسایی استعداد‌های برتر و نخبگان و آثار پژوهشی آنان در حوزه علوم انسانی و اسلامی و نیز تشویق، معرفی و حمایت از آنها کرده و طی سیزده دوره پیشین، گام‌های مهمی در این مسیر برداشته است.

لزوم نظریه‌پردازی در علوم انسانی

«علوم انسانی» در شرایط مطلوب خود، مقوله‌ای نظام‌ساز و جامعه‌ساز است و افق تمدنی جوامع را مشخص می‌کند و به

«تحول در علوم انسانی» و «تولید علوم انسانی اسلامی و بومی» به عنوان یکی از مبانی مهم سیاستگذاری‌های کلان کشور ما، امری ضروری تلقی می‌شود و به نظر می‌رسد که این مهم حاصل نمی‌شود مگر با «تدوین نقشه‌راه تحول علوم انسانی» که فرایند و مسیر تولید علوم انسانی اسلامی و بومی را از ابتدا تا گام‌های نهایی در قالب یک «الگوی اجرایی» معین کند.

پیشرفت و تمدن‌سازی اسلامی

در مسیر فرایند تحول در علوم انسانی، تقویت ظرفیت نوآوری و نظریه‌پردازی نقش اساسی دارد و می‌تواند این علوم را مستعد پاسخگویی به نیازهای اساسی در مسیر

«علوم انسانی» یکی از مهمترین عناصر تمدن‌ساز است. به همین علت، برای جوامع، مؤلفه‌ای بسیار ضروری و حیاتی بشمار می‌رود. علوم انسانی به مثابه راهبر و مغزافزار جامعه، نقش ممتاز و منحصر به فردی در پیشرفت همه جانبه کشور دارد و در همین راستا از دهه‌های قبل، ضرورت سرمایه‌گذاری جدی و همه جانبه در جهت تحول و ارتقای این علوم در دانشگاه‌ها، همواره مورد تأکید و اصرار نخبگان کشور بوده است.

علوم انسانی غربی یا غربی‌بومی گاه در قالب «تجدد»، «توسعه»، «جهانی شدن» و... سعی در ایفای نقش در سیاستگذاری‌های کلان کشورها داشته، اما در شرایط کنونی